

قانون ورشکستگی^۱ در هنگ کنگ

منبع قوانین ورشکستگی در هنگ کنگ

قانون اصلی ورشکستگی شرکتها در هنگ کنگ در واقع مبتنی بر قانون شرکتها^۲ (فصل ۳۲) است که بعدها با دستورالعمل انحلال شرکتها (فصل ۳۲H) تکمیل شده است. بعضی از مفاد قانون ورشکستگی اشخاص^۳ (فصل ۶) هم مشمول ورشکستگی شرکتها می گردد.

از آنجائیکه مسائل مربوط به ورشکستگی در هنگ کنگ اغلب در دادگاهها بررسی می شوند، قوانین مناسبی در این خصوص وجود دارد.

مقایسه قانون ورشکستگی در نظام قضایی هنگ کنگ با سایر سیستم های قضایی

- **واژه شناسی.** سیستم حقوقی هنگ کنگ مبتنی بر نظام قضایی انگلستان است از اینرو تشابهات زیادی میان فرایندهای ورشکستگی دو کشور وجود دارد. بر خلاف ایالات متحده، در هنگ کنگ واژه "Bankruptcy" تنها در خصوص اشخاص حقیقی به کار می رود. اما وقتی از ورشکستگی شرکتها (اشخاص حقوقی Insolvency) سخن به میان می آید، از واژه هایی همچون "تصفیه" و "انحلال"^۴ استفاده می گردد.

---

¹ Insolvency Law

² Companies Ordinance

³ Bankruptcy Ordinance

⁴ liquidation

⁵ Winding up

- *اجرائی نشدن قوانین مشابه " آنسیترال " ^۶ قانون ورشکستگی شرکتها در هنگ کنگ فاقد ماده قانونی مشابه دستورالعمل های فصل ۱۵^۷ است که در ایالات متحده آمریکا اجرا می شود و این کشور هنوز قانون آنسیترال را در ارتباط با احکام ورشکستگی صادره در خارج از هنگ کنگ اعمال ننموده است. با اینحال دادگاههای این کشور، بطور کلی احکام خارجی مرتبط با انحلال شرکتها را به رسمیت شناخته و در خصوص مسائل ورشکستگی فرامرزی، روش واقع گرایانه ای در پیش می گیرند.*
- *اجرائی نشدن دستورالعمل های فصل ۱۱: هنگ کنگ همچنین فاقد ماده قانونی مشابه دستورالعمل فصل ۱۱^۸ است که در آمریکا اجرا می شود. نزدیک ترین رویه به این فصل در هنگ کنگ، رویه ای است که طی آن ابتدا در خصوص فرایند انحلال موافقت شده و به محض قرار گرفتن شرکت در معرض انحلال، این فرایند به تصویب دادگاه می رسد.*
- *فقدان فرایند اجرائی تجدید ساختار شرکتها: هنگ کنگ فاقد ماده قانونی مشابه انگلستان در خصوص فرایند تجدید ساختار شرکتهاست. با اینحال اقدامات قانونی از قبیل تصفیه موقتی و طرحهای ارفاقی در خصوص شرکتها اجرائی می شود تا بدین ترتیب به آنها فرصت سازماندهی مجدد قبل و یا بعد از قرار گرفتن بنگاهها در فرایند تصفیه داده شود.*
- *وجود نظام قضایی جامع در خصوص انحلال شرکتها: دادگاههای هنگ کنگ برای انحلال شرکتها در این کشور از یک نظام حقوقی فراگیر برخوردار هستند. این سیستم قضایی علاوه بر شرکتهایی که در*

^۶ UNCITRAL Model Law

^۷ فصل ۱۵ نمونه آمریکایی قانون ورشکستگی آنسیترال است که بر اساس آن سیستم حقوقی آمریکا در تطابق با نظام قضایی سایر کشورهای عضو این معاهده رویه واحدی در خصوص مکانیزم برخورد با شرکتهای ورشکسته اتخاذ می کند.

^۸ بر اساس فصل مذکور قانون ورشکستگی، بدهکار معمولاً برنامه ای برای سازماندهی مجدد بنگاه خود ارائه می دهد تا بتواند کسب و کار خود را سرپا نگهداشته و به مرور با طلبکاران تسویه کند. این فصل همچنین امکان ادامه اشتغال کارکنان بنگاه را فراهم می سازد.

هنگ کنگ ایجاد شده‌اند، شرکت‌های خارجی که در این کشور به ثبت رسیده و حتی شرکت‌هایی که در هنگ کنگ به ثبت نرسیده اما واجد شرایط خاصی هستند را شامل می‌شود. سه شرط اصلی عبارتند از اینکه شرکت مورد نظر ارتباط کافی با هنگ کنگ داشته باشد، دلایل کافی برای اینکه صدور حکم انحلال برای شرکت درخواست دهنده مفید خواهد بود وجود داشته باشد و اینکه دادگاه‌های هنگ کنگ صلاحیت اعمال قانون در خصوص یک یا تعداد بیشتری از افرادی که در دارایی‌های شرکت سهم دارند داشته باشند.

گزینه‌های پیش‌روی طلبکاران در هنگام ورشکستگی (بدهکار)

هنگامیکه شرکتی در هنگ کنگ در وضعیت نابسامان مالی قرار می‌گیرد، چندین گزینه پیش‌روی طلبکاران آن قرار دارد که عبارتند از:

- ۱- انتخاب امین اموال^۹ برای شرکت یا بخشی از دارایی‌های آن
  - ۲- مذاکره با شرکت بدهکار یا سایر طلبکاران و اتخاذ ترتیباتی تجدید ساختار بدهی و خروج از معضل
  - ۳- درخواست تعیین مدیر تصفیه موقت قبل از انحلال شرکت
  - ۴- درخواست از دادگاه جهت صدور دستور توافق شرکت با طلبکارانش؛ یا
  - ۵- انحلال شرکت.
- طلبکاران با توجه به شرایط بروز بدهی و شیوه‌ای که سایر طلبکاران در خصوص اصلاح ساختار بنگاه درپیش گرفته‌اند، می‌توانند ترکیبی از گزینه‌های فوق را مورد استفاده قرار دهند.

---

^۹(Receiver):

تصدی اموال بدهکار¹⁰

طلبکار با توجه به قرارداد خود با بدهکار، میتواند برای اموال شرکت بدهکار یک امین تعیین یا از دادگاه درخواست نماید تا این امین را تعیین کند. وظیفه امین اموال، جمع‌آوری، نگهداری و تصدی اموال و کسب درآمد از فروش آنها می‌باشد. اختیارات امین اموال به مواردی محدود می‌گردد که در حکم یا قرارداد تعیین شده است. انتصاب امین اموال می‌تواند در خصوص کل فعالیت‌های شرکت یا تنها دارایی‌های معینی از آن صورت گرفته و امین اموال وصول معمولاً حق مدیریت شرکت را نخواهند داشت مگر اینکه مشخصاً در قرارداد به آن اشاره شده باشد.

امین اموال ممکن است به دلایل مختلفی توسط دادگاه تعیین شود از جمله اینکه شرکت بدهکار به دلیل اختلاف بین سهامداران و یا عدم توانایی حفاظت از داراییها برای طلبکاران، قادر به مدیریت اموارات خود نباشد. تعیین امین اموال توسط دادگاه بر اساس مفاد اشاره شده قوانین ورشکستگی، صورت می‌گیرد. امین اموالی که توسط دادگاه تعیین شده، در واقع مأمور دادگاه است و نماینده یا امین طرفی که این انتصاب به درخواست او انجام شده است، نمی‌باشد. امین اموال وجه حاصل از فروش اموال را مستقیماً به دادگاه تحویل و یا طبق دستور دادگاه (به بدهکاران) پرداخت می‌نماید.

بر اساس قوانین هنگ‌کنگ، مبالغ نگهداری شده به عنوان امانت متعلق به صاحبان اصلی آن است و در صنعت حمل و نقل هوایی، این وجوه متعلق به شرکت هواپیمایی بوده و بخشی از دارایی‌های شرکت بدهکار محسوب نمی‌شوند. بعنوان مثال بهنگام قصور یک آژانس مسافرتی، یا تا با اتکا به این بند قانونی می‌تواند از دادگاه درخواست کند نسبت به تعیین یک امین اموال جهت نظارت بر حسابهای بانکی شرکت اقدام تا هر نوع درآمد

---

¹⁰ Receivership

ناشی از بلیط فروشی آتی را که هنوز در اختیار شرکت بدهکار است، شناسایی و وصول نماید. چنانچه تعیین امین اموال بلافاصله انجام شود، آنها قادر خواهند بود به سرعت درآمدهای حاصل از بلیط فروشی آتی را از میان دارایی‌های شرکت شناسایی و آن را برای شرکتهای هواپیمایی وصول نمایند.

ساماندهی و تقسیط بدهی^{۱۱}

هرچند قانون ورشکستگی هنگ‌کنگ فاقد فصل ۱۱ (مربوط به ساماندهی بدهی‌ها) قانون ورشکستگی آمریکا می‌باشد، معمولاً طلبکاران در هنگام مشکلات مالی تلاش می‌کنند از طریق مذاکره برای ساماندهی مطالبات خود از یک شرکت بزرگ بدهکار به توافقی غیررسمی دست‌یابند. دستیابی به چنین توافقی نیازمند همکاری همه طلبکاران عمده می‌باشد و اگر یکی از آنها تقاضای انحلال شرکت را داشته باشد، توافقات حاصله به ناچار کنار گذاشته خواهند شد. رویه‌های قانونی از قبیل انحلال موقت و طرحهای ارفاقی هم جهت اجرای طرح ساماندهی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

تصفیه موقت^{۱۲}

برای حفظ و نگهداری دارایی‌های بدهکار در بازه زمانی بین تشکیل پرونده شکایت تا زمان صدور حکم دادگاه، می‌توان یک مدیر تصفیه موقتی منصوب کرد. مدیران تصفیه موقت معمولاً می‌توانند باعث تسهیل طرح ساماندهی بدهی‌هایی شوند که مذاکرات مربوطه بین طلبکاران و شرکت بدهکار در جریان بوده است. استفاده از مدیران تصفیه موقت در تسهیل ساماندهی بدهی‌ها نمونه خوبی از انعطاف دادگاههای هنگ‌کنگ در بهبود قانون ورشکستگی می‌باشد در حالیکه اقدام در چارچوب قوانین مصوب باعث کندی کار می‌شود.

¹¹ Restructuring and workout

¹² Provisional liquidation

درخواست تعیین مدیرتصفیه هر زمان پس از تشکیل پرونده شکایت می‌تواند ارائه شود هرچند در مواردی می‌توان همزمان با تشکیل پرونده شکایت، این درخواست را ارائه داد. حدود اختیارات مدیران تصفیه موقت بر حسب شرایط دادخواست تعیین می‌شود.

متقاضی تعیین مدیر تصفیه موقت برای توجیه درخواست خود لازم است از موارد ذیل اطمینان حاصل نماید:

- احتمال بالای قبول دادخواست تصفیه شرکت
- دلایل کافی برای توجیه تعیین مدیر تصفیه وجود داشته باشد، مثلا ریسک پراکنده شدن دارایی‌های شرکت قبل از صدور حکم انحلال وجود دارد. عواملی که در این خصوص مورد توجه دادگاه قرار می‌گیرند عبارتند از: واقعیتهای تجاری، میزان فوریت، نیاز به اجرای حکم و .....

طرحهای ارفاقی^{۱۳}

بخش ۱۶۶ قانون ورشکستگی شرکتها به طرحهای ارفاقی می‌پردازد. این طرحها ابزار مناسبی برای ساماندهی بدهی می‌باشند زیرا این امکان را برای شرکت فراهم می‌سازند تا با طلبکاران خود به توافق برسد و چنانچه طرحهای مذکور توسط دادگاه به تصویب برسند از لحاظ قانونی الزام آور خواهند بود. این توافقات می‌تواند شامل تغییراتی در شرایط قراردادها، مثلا قطع پرداخت سود یا سرمایه، جابه‌جایی بدهی حقوق صاحبان سهام در شرکتهای وابسته، یا پرداخت به طلبکاران جهت تسویه بدهی‌های معوق باشد.

درنهایت این دادگاه است که تصمیم نهایی خود را در خصوص ضمانت اجرای هر یک از این طرحها، ملاحظه مطابقت طرحها با قوانین ورشکستگی شرکتها، ارائه پیشنهاد همراه با حسن نیت از جانب اکثر طرفها و نهایتا

---

¹³ Schemes of Arrangement

عادلانه بودن آنها برای اکثر طلبکاران، اتخاذ می‌نماید. در صورتیکه طلبکاران از طبقات اولیتهی مختلفی باشند، مثلاً طلبکاران مشروط یا بدون وثیقه در بین آنها باشد، ضروری است هر گروه در جلسات جداگانه‌ای برای بررسی طرحهای ارفاقی شرکت نمایند.

مزیت یک طرح ارفاقی در این است که در صورتیکه که طرح توسط اکثریتی از طلبکاران به تصویب برسد (۵۰ درصد تعداد طلبکاران که حداقل ۷۵ درصد از میزان طلب را دارا باشند لازم است در جلسه مربوطه شرکت نمایند) می‌توان آن را به دادگاه ارائه داد و در اینصورت اجرای آن توسط تمام طلبکاران الزامی است.

با اینحال طرح ساماندهی مذکور کارایی فصل ۱۱ (مورد اشاره در قانون ورشکستگی شرکتها در آمریکا) را ندارد زیرا طلبکاران دارای وثیقه در فرایند ساماندهی دارای حق وتو هستند و هیچ مکانیزمی برای وادار کردن این قبیل طلبکاران به ایجاد تغییرات در حقوق قراردادی خود پیشینی نشده است. همچنین طرح مذکور نمی‌تواند طلبکارانی را که بعداً بر علیه بدهکار اقدام می‌نمایند، متوقف نماید.

تصفیه / انحلال

در صورتیکه تمام راه‌حل‌های قبلی با شکست مواجه شوند، طلبکار میتواند راه حل قانونی برای انحلال شرکت را انتخاب کند. اقدامات قانونی برای تصفیه شرکتها در هنگ‌کنگ با ارائه دادخواست انحلال آغاز می‌شود. در قوانین هنگ‌کنگ همانند آمریکا، تاریخ انحلال همان تاریخ دادخواست است و نه تاریخی که حکم انحلال صادر شده است. همچنین همزمان با صدور حکم انحلال، تمام اقدامات دادگاهی بر علیه شرکت بدهکار بصورت خودکار متوقف خواهد شد.

- نقش مدیر تصفیه: امین اموال یا مدیر تصفیه منصوب شده، بعنوان امین اموال شرکت محسوب می شود و وظیفه بررسی امورات شرکت، انحلال فعالیت های آن، شناسایی دارایی ها و توزیع عواید حاصله از فروش بین طرف های ذینفع را عهده دار می شود.

مدیران تصفیه می توانند در خصوص قراردادهای منعقد شده یا پرداخت های انجام شده توسط شرکت بدهکار که در یک بازه زمانی خاص قبل از تاریخ انحلال شرکت رخ داده است، تحقیق کنند تا مشخص شود که آیا باید از انعقاد قراردادهای مذکور اجتناب می شد یا اینکه ضرورتی برای تأدیه و پرداخت مبلغ ادعایی وجود نداشته است؛ به عبارتی دیگر، آیا قرارداد اعتباری غیرمنصفانه یا معامله ساختگی سازمان یافته ای در کار بوده است.

همچنین مدیر تصفیه می تواند هر نوع قراردادی را که در آن شرکت بدهکار قادر به ایفای تعهدات خود نیست، رد نموده یا چنانچه دستیابی به طرح های ارفاقی منافع طلبکاران را نسبت به تقسیم عواید حاصل از فروش شرکت در صورت انحلال آن، بهتر تأمین می کند، به افراد واسطه جهت دستیابی به این قراردادها کمک نماید.

- بدهی ها و تقسیم دارایی ها. میزان بازیافت بدهی بدهکار با عنایت به نوع آنها، بدهی های مبتنی بر وثیقه یا بدهی های عادی یا وجوه امانی - همانند آنچه که پیشتر در مورد آژانس های مسافرتی عضو یا تا بدان اشاره شد - که جزء دارایی های شرکت محسوب نمی شوند، متفاوت می باشد. طلبکاران صاحب وثیقه می توانند از وثایق دریافتی رفع توقیف نموده و مطالبات خود را در فرایند تصفیه شرکت (تحت عنوان اثبات بدهی) پیگیری کنند یا برای مبلغی که پس از آزادسازی وثایق هنوز طلبکار می باشند پرونده اثبات بدهی تشکیل دهند. پرونده های تشکیل شده تحت عنوان اثبات بدهی در ردیف مطالبات طلبکاران عادی قرار می گیرند.

عواید حاصل از انحلال شرکت بدهکار تنها پس از تسویه مطالبات طلبکاران دارای اولویت و همچنین کسر هزینه‌های حقوقی مراحل انحلال، به سایر طلبکاران بدون وثیقه پرداخت خواهد شد.

در فصل ۲۶۵ قانون ورشکستگی شرکتهای، فهرستی از پرداختهای ترجیحی و اولویتهایی که مبالغ ناشی از فروش دارایی‌های غیروثیقه‌ای شرکت بدهکار در آنها باید هزینه شود مشخص شده است. بطور کلی این اولویتها به ترتیب ذیل می‌باشند:

- ۱- هزینه‌ها و دستمزدهای پرداختی جهت شناسایی، نگهداری و فروش دارایی‌های شرکت؛
  - ۲- پرداخت مبالغ مشخص از مطالبات کارکنان شامل حقوق و دستمزدهای عقب‌افتاده، پاداش‌های پایان خدمات، بیمه بیکاری و غیره (این مبالغ اغلب در جمع بدهی‌ها محاسبه نمی‌شوند زیرا قانون در خصوص کارکنان امتیازات ویژه‌ای در نظر گرفته‌است) و
  - ۳- بدهی‌های قانونی شرکت بدهکار به دولت که ظرف یکسال آتی از تاریخ انحلال شرکت سررسید خواهند شد از قبیل عوارض و مالیات.
- بنابراین طلبکاران عادی تنها در صورتیکه تمام مطالبات واجد اولویت بازپرداخت شود می‌توانند طلب خود را از محل فروش باقی‌مانده دارایی‌های غیر وثیقه‌ای شرکت بدهکار دریافت نمایند. چنانچه مبالغی هم وجود دارد که طلبکار باید به شرکت منحل شده پرداخت کند، قوانین خاصی از قبیل تهاتر بر آن مترتب خواهد بود.

ورشکستگی فرامرزی

در هنگ‌کنگ در حال حاضر قانون نمونه آنسیترال در خصوص ورشکستگی فرامرزی مورد پذیرش قرار نگرفته‌است. با اینحال روش دادگاهها در برخورد با نمونه‌هایی از ورشکستگی فرامرزی نسبتاً واقع‌گرایانه بوده و

دادگاهها احکام صادره در خصوص تصفیه شرکتهای خارجی را مورد پذیرش قرار داده و ترتیبات ساماندهی خارجی که در خارج از کشور مورد تأیید قرار گرفته است با ملاحظه و رعایت مراحل مورد نیاز در هنگ کنگ، قابل قبول می‌باشند. معمولاً دادگاه با رعایت جوانب احتیاطی، طرح ساماندهی مجدد بدهی یک شرکت خارجی که توسط دادگاه الزامی شده است را جهت اجتناب از برتری غیرعادلانه یکی از طلبکاران بر سایرین که تحت تأثیر طرح مذکور هستند، مورد پذیرش قرار می‌دهد.

در مواردی که تعدادی از مدیران تصفیه از کشورهای مختلف وجود داشته باشند، دادگاهها آنها را ترغیب می‌نماید تا در خصوص دستیابی به یک پروتکل فرامرزی در ارتباط با نحوه فروش دارایی‌های شرکت بدهکار و رسیدگی به مطالبات طلبکاران به توافق برسند. در مواردی که قوانین هنگ کنگ حاکم نیست، دخالت دادگاهها بعنوان گزینه جایگزین مد نظر قرار می‌گیرد.